

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. АНАТОМО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ТА ГІСТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОРОЖНИНИ РОТА У ДІТЕЙ	6
1.1. Будова порожнини рота	6
1.2. Розвиток порожнини рота та зубів	14
1.3. Прорізування зубів	21
1.4. Будова зубів та періодонта	24
1.5. Вікові періоди розвитку зубощелепної системи	31
1.6. Роль і властивості слини	36
1.7. Мікрофлора порожнини рота	46
РОЗДІЛ 2. ЗУБНІ ВІДКЛАДЕННЯ	50
2.1. Класифікація зубних відкладень	50
2.2. Роль зубної бляшки у виникненні карієсу	58
РОЗДІЛ 3. ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ	62
3.1. Поняття про стоматологічне здоров'я та стоматологічний статус	62
3.2. Збирання анамнезу	68
3.3. Огляд дитини	69
3.4. Моніторинг захворюваності карієсом зубів в Україні	73
3.5. Визначення та реєстрація гігієнічного стану ротової порожнини	76
3.6. Визначення стану пародонту	86
3.7. Визначення стану прикусу	91
3.8. Імунні механізми захисту у ротовій порожнині	94
3.9. Функціональний стан емалі зубів	97
3.10. Прогнозування росту карієсу зубів	102
РОЗДІЛ 4. ПРОФІЛАКТИКА КАРІЄСУ	107
4.1. Історія профілактики стоматологічних захворювань	107
4.2. Поняття про профілактику	109
4.3. Рівні, види і методи профілактики	112
4.4. Антенатальна профілактика	115
4.5. Підвищення захисних сил і адаптаційно-компенсаторних можливостей організму	158
4.6. Підвищення мінералізації емалі і твердих тканин зубів	164
4.7. Морфологічні і структурно-функціональні особливості одонтогліфіки жувальної поверхні зубів	173
4.8. Герметизація фісур	176
4.9. Сучасні підходи до профілактики карієсу зубів у дітей	198
4.10. Ремінералізуючі засоби	201

РОЗДІЛ 5. ГІГІЄНА РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ	207
5.1. Мета та значення гігієни ротової порожнини	207
5.2. Професійна гігієна	210
5.3. Методи чищення зубів	212
5.4. Предмети та засоби догляду за ротовою порожниною	215
РОЗДІЛ 6. ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ ПАРОДОНТА	248
6.1. Загальна характеристика захворювань пародонта у дітей та фактори ризику їх виникнення	248
6.2. Профілактика захворювань пародонта	252
РОЗДІЛ 7. ПРОФІЛАКТИКА ЗУБОЩЕЛЕПНИХ АНОМАЛІЙ ТА ДЕФОРМАЦІЙ	262
7.1. Вікові особливості прикусу та його патологія	262
7.2. Види аномалій та деформацій, їх ранні ознаки	264
7.3. Причини розвитку аномалій і деформацій	266
7.4. Профілактика аномалій та деформацій зубощелепової системи	271
7.5. Міогімнастика	280
7.6. Диспансеризація дітей	286
РОЗДІЛ 8. КОМПЛЕКСНА ПРОФІЛАКТИКА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	288
8.1. Комплексна програма профілактики	288
8.2. Епідеміологічне дослідження	296
8.3. Диспансеризація дітей та підлітків з карієсом зубів	301
8.4. Диспансеризація вагітних	304
8.5. Звітна документація диспансеризації	306
8.6. Гігієнічне навчання і виховання	308
ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	311
ДОДАТКИ	332
ЛІТЕРАТУРА	357

ПЕРЕДМОВА

Стоматологічні захворювання – найчастіша патологія у дітей. Карієс зубів, захворювання пародонта, зубощелепові аномалії – група основних дитячих стоматологічних захворювань. Каріозні пошкодження зубів трапляються у 12–98 % дітей. Починаючи з 7–8 років виникають також зміни в тканинах пародонта, які діагностуються у 10–50 % дітей. Зубощелепові аномалії характерні для 18–70 % дітей. Таким чином, майже всі діти мають ту чи іншу стоматологічну патологію.

На жаль, потрібно відзначити, що стоматологічні хвороби у дітей за останні роки зустрічаються значно частіше, важчими стали їх прояви, хоча існує планова санація порожнини рота у дітей, збільшуються штати дитячих стоматологів.

Хвороби порожнини рота, особливо вогнища інфекції при пульпітах та періодонти-тах, несприятливо впливають на загальний стан дитини. Вони спричиняють такі захворювання як: ревматизм, холецистит.

У дітей при наявності зубощелепових аномалій формуються косметичні вади. І нарешті, при захворюваннях порожнини рота порушується основна функція зубощелепової системи – жування, що призводить до виникнення захворювань шлункво-кишкового тракту.

Розповсюдженість стоматологічних захворювань у дітей при наявності великої кількості лікарів-стоматологів і впровадженні в практику дійових організаційних заходів, спрямованих на покращення допомоги дітям, пов'язана зі значним погіршенням навколишнього середовища (викиди хімічних підприємств, забруднені продукти харчування та ін.), а також з недостатньою увагою до первинної профілактики стоматологічних захворювань.

У зв'язку з цим основна мета посібника – навчити майбутніх лікарів-стоматологів і педіатрів організації та проведенню первинної профілактики стоматологічних захворювань у дітей.

У посібнику викладені анатомо-фізіологічні та гістологічні особливості ротової порожнини у дітей. Наведені дані про поширеність стоматологічних захворювань, методи обстеження та критерії оцінки стоматологічного статусу дитини, описані профілактика карієсу, захворювань пародонта та зубощелепових аномалій, методика гігієнічного навчання дітей та організації комплексної системи профілактики.

Посібник містить питання для тестового контролю знань студентів.